

Representantforslag 34 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad

Dokument 8:34 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad om generell bevæpning av politiet

Til Stortinget

Innledning

Regjeringen Solberg sendte 18. august 2014 utkast til ny våpeninstruks for politiet på høring. Våpeninstruksen er hjemlet i politiloven og gir regler for politiets våpenbruk, herunder vilkår for væpning og for når politiet kan gjøre bruk av skytevåpen.

I høringsforslaget foreslår regjeringen å åpne for generell bevæpning av politiet. Regjeringen foreslår å gi Politidirektoratet myndighet til å fastsette generell bevæpning i det enkelte politidistrikt eller særorgan, når det, etter trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon, anses hensiktsmessig at alle tjenestepersoner eller nærmere bestemte tjenestegrupper bærer enhåndsvåpen i den daglige tjeneste.

Forslagsstillerne støtter ikke endringsforslaget og mener konsekvensen av forslaget er at politiet vil miste sitt sivile preg, og at det kan oppstå flere, ikke færre, farlige situasjoner.

Norge har lang tradisjon for at politiet skal være sivilt og ubevæpnet. Etter forslagsstillernes syn er det viktig å holde på dagens ordening. En av kvalitetene ved det norske samfunnet er den høye tilliten borgerne har til hverandre og til myndighetene. Politiet er blant de institusjoner som et godt samfunn er avhengig av, og som selv er avhengig av tillit fra borgerne. Tilliten til politiet fikk seg en knekk etter 22. juli-tragedien, og forslagsstillerne er ikke av den oppfatning at generell bevæpning av politiet er det som skal til for å gjenopprette denne tilliten.

Beriktiget

Forslagsstillerne anmoder derfor Stortinget om å be regjeringen legge fram en sak som klargjør at generell bevæpning i politiet ikke skal finne sted, og der hovedreglene om bevæpning av politiet inntas i politiloven.

Bakgrunn

Forslagsstillerne synes det er sterkt beklagelig at spørsmålet om generell bevæpning av politiet ikke er blitt utredet. Høringsforslaget er basert på utredningen til Myhrer-utvalget, som nettopp *ikke* hadde som mandat å vurdere generell bevæpning av politiet, men som skulle vurdere en oppdatert våpeninstruks innenfor et regelverk med fortsatt ubevæpnet politi. Hensikten var å gjøre det lettere for politiet å bli bevæpnet når situasjonen krevde det, uten at man går til daglig og generell bevæpning. Etter at utredningen ble lagt fram, har Justisdepartementet føyd til et forslag som åpner for generell bevæpning der politiet mener dette er den beste løsningen, og der det blir opp til Politidirektoratet å bestemme hvor det skal skje. Det er sterkt beklagelig at regjeringen ikke har utredet hvilke konsekvenser en slik innføring av generell bevæpning i politiet vil ha.

Forslagsstillerne reagerer også på at spørsmålet om generell bevæpning skal overlates til politiet selv. Politiets rolle og oppgaver i et rettssamfunn som det norske er i høyeste grad et spørsmål for norske myndigheter, for fellesskapet og for folkevalgte organer å ta stilling til. Forslagsstillerne har merket seg debatten om hvorvidt det er mulig for regjeringen å innføre en ny hjemmel for generell bevæpning uten at Stortinget har vedtatt det, og hvorvidt dagens politilov gir hjemmel for en så vid adgang til generell bevæpning som det legges opp til i våpeninstruksen.

Det fremgår av høringsbrevet at bakgrunnen for at regjeringen ønsker å innføre generell bevæpning er at politiet i dag er organisert i større politidistrikter

enn før og derfor kan arbeide på en annen måte. I tillegg viser regjeringen til at politiutdanningen er styrket, og at kriminalitetsbildet har endret seg siden våpeninstruksen ble fastsatt. Regjeringen viser også til at personer som er involvert i enkelte kriminelle miljøer oftere bærer stikk- og/eller skytevåpen, og at for noen av disse kriminelle gruppene er terskelen for å bruke våpenmakt mot politi eller publikum lavere enn før. Dette øker sannsynligheten for at politiet møter situasjoner som krever rask tilgang til våpen.

Forslagsstillerne har respekt og forståelse for at organiseringen av politiet alltid må ta hensyn til det til enhver tid rådende kriminalitetsbildet, men forslagsstillerne er av den oppfatning at situasjoner som krever rask tilgang til skytevåpen allerede håndteres på en forsvarlig måte gjennom ordningen «fremskutt lagring». Fremskutt lagring betyr at patruljene oppbevarer skytevåpen nedlåst i kjøretøyet, slik at det er lett tilgjengelig i situasjoner som krever rask tilgang til skytevåpen. Fremskutt lagring ble vedtatt 1. oktober 2013 og gjort obligatorisk for bilpatruljer som blir styrt av eller rapporterer til distriktets operasjonssentral. Ordningen praktiseres i dag slik at politidistriktene oppbevarer både enhåndsvåpen (pistol) og tohåndsvåpen (maskinpistol) i bilpatruljene. Forslagsstillerne mener det ikke er behov for ytterligere bevæpning, og at det i verste fall kan bidra til å skape flere farlige situasjoner.

Norge er i dag det eneste landet i Norden som ikke har et politi med full bevæpning. Ifølge professor Johannes Knutsson ved Politihøgskolen skyter politiet i Sverige seks ganger så ofte som her til lands, hvis man også tar hensyn til befolkningsmengden. En person dør hvert år, og åtte personer blir skadd av politiskudd. Hvert tiende skudd fra svensk politi er vådeskudd som er resultat av feil håndtering av våpen. Uansett hvor trent politiet er, viser statistikken at risikoen for å skyte feil person, eller for å skyte riktig person på feil sted, øker ved generell bevæpning.

En undersøkelse som ble gjennomført av NRK høsten 2013, viste at ingen av politimestrene i de 27 politidistriktene i Norge ønsker et politi med full bevæpning. De mener at generell bevæpning vil føre til at politiet mister det sivile preget, og at politiet kan risikere å ta initiativ til et våpenkappløp. I tillegg er de

bekymret for at terskelen for å bruke våpen vil synke dersom man er bevæpnet, og at det kan være vanskelig å «reversere» en situasjon dersom man først har trukket våpen. Politimestrene legger også vekt på at våpenet kan være et hinder under utførelse av øvrig tjeneste og daglige gjøremål.

Politimestrene har også pekt på at en avgjørelse om generell bevæpning vil få store konsekvenser for utdanning og trening. De mener at en endring av våpeninstruksen skulle begynt med en endring i den politifaglige utdanningen, ikke omvendt. I 2012 viste nemlig en kartlegging av de vel 11 000 politiutdannede som er ansatt i politiet i dag, at de mangler godkjenning for å utføre ordenstjeneste, bære våpen eller delta i væpnede aksjoner.

Norges Politilederslag har også tatt avstand fra regjeringens forslag om generell bevæpning og argumenterer med at det er antallet politi og ikke bevæpningen som er nøkkelen til mindre kriminalitet.

Norge er et av de få landene der politiet normalt går uten skytevåpen. Storbritannia er et annet. Praksisen der skiller seg imidlertid fra den norske, da kun noen politifolk i Storbritannia autoriseres for skytevåpen. Væpnet politi i Storbritannia finnes i dag tilgjengelig i såkalte «armed vehicles». Denne måten å drive ubevæpnet politi på har man holdt fast ved i Storbritannia, selv i perioden der terroren fra IRA var på sitt verste, og den har stor legitimitet i det britiske samfunnet, også blant politiet. Forslagsstillerne vil understreke at når selv Storbritannia har klart å holde fast ved denne praksisen, er det ingen grunn til å innføre generell bevæpning i Norge.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak som klargjør at generell bevæpning i politiet ikke skal finne sted, og der hovedreglene om bevæpning av politiet inntas i politiloven.

25. november 2014